

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

sent með tölvupósti á skipulag@skipulag.is

Berist til:
Jóns Smára Jónssonar

23. desember 2020

EFNI: Athugasemdir við mat á umhverfisáhrifum fyrirhugaðs fiskeldis í Seyðisfirði

Farice ehf., kt. 511203-2950 (hér eftir „Farice“), hefur leitað til BBA//Fjeldco og falið okkur að gæta hagsmuna sinna vegna erindis sem barst í tölvupósti frá Skipulagsstofnun þann 2. desember sl. Þar var vakin athygli á því að nú stæði yfir kynning á mati á umhverfisáhrifum fyrirhugaðs fiskeldis í Seyðisfirði, á vegum Fiskeldis Austfjarða hf., kt. 520412-0930 (hér eftir „Fiskeldi Austfjarða“). Með tölvupóstinum fylgdi hlekkur á frummatsskýrslu um mat á umhverfisáhrifum ofangreindrar framkvæmdar, sem Fiskeldi Austfjarða hefur lagt fram (hér eftir „frummatsskýrslan“). Hér að neðan verður gerð grein fyrir athugasemdum Farice við fyrirhugaðar framkvæmdir eins og þær eru kynntar í frummatsskýrslunni.

1. ALMENNT UM FARICE OG SÆSTRENGI SEM FÉLAGIÐ REKUR

- 1.1 Farice er einkahlutafélag sem er að fullu í eigu íslenska ríkisins. Félagið hefur það meginhlutverk að sjá um rekstur og viðhald á tveimur sæstrengjum sem liggja til Íslands og sjá landinu fyrir fjarskiptatengingum við umheiminn. Sæstrengirnir heita DANICE og FARICE-1. DANICE sæstrengurinn liggur á milli Íslands og Danmerkur og kemur upp á land á Landeyjarsandi þaðan sem hann tengist landkerfi Farice. Hann var tekinn í notkun haustið 2009. FARICE-1 sæstrengurinn liggur á milli Íslands og Skotlands og kemur upp á land innst í Seyðisfirði, á Vestdalseyri við Háubakka, þaðan sem hann tengist landkerfi Farice. Hann var tekinn í notkun haustið 2003.
- 1.2 Öryggi í fjarskiptum til og frá Íslandi er háð því að sæstrengirnir virki eins og skyldi og að hratt og örugglega sé brugðist við öllum bilunum sem upp kunna að koma. Frá því þeir voru teknir til notkunar hefur aldrei komið upp bilun í sjó sem þykir einstaklega góður árangur. Bilanir á landi eru mun algengari en yfirleitt gengur vel að lagfæra þær, enda er töluvert einfaldara og kostnaðarminna að gera við strengi á landi heldur en í sjó. Farice leitar ýmissa leiða til þess að tryggja öryggi strengjanna og nefna má sem dæmi að Landhelgisgæslan hefur stöðugt eftirlit með sæstrengjunum í gegnum AIS kerfið, auk þess

sem Farice hefur átt gott samstarf við sjávarútvegsmenn og skipstjóra sem hafa tekið tillit til sæstrengjanna við veiðar.

2. ÁHRIF FISKELDIS Í SEYÐISFIRÐI Á FARICE-1 SÆSTRENGINN

- 2.1 Samkvæmt frummatsskýrslunni stefnir Fiskeldi Austfjarða að því að setja upp fjögur eldissvæði í Seyðisfirði, þ.e. í Selstaðavík, í Sörlastaðavík, í Skálanesbót og á Háubökkum, fyrir 10.000 tonna sjókvíaeldi á laxi. Að jafnaði verða fyrstu þrjú eldissvæðin nýtt, en eldissvæðið við Háubakka verður til vara.¹
- 2.2 Í frummatsskýrslunni kemur fram að FARICE-1 sæstrengurinn hafi takmörkuð áhrif á staðsetningu eldissvæðanna. Vísað er til þess að stækkun á eldissvæðinu í Selstaðavík og staðsetning nýrra svæða í Sörlastaðavík og í Skálanesbót taki tillit til svokallaðs helgunarsvæðis fjarskiptastrengja sem liggja í sjó.² Helgunarsvæðið er mílufjórðungsbelti hvorum megin við fjarskiptastrenginn, sem jafngildir 463 metrum, sbr. 5. mgr. 71. gr. laga nr. 81/2003 um fjarskipti. Innan þessa svæðis er bannað að veiða með veiðarfærum, sem fest eru í botni eða eru dregin eftir honum, svo sem netum, botnvörpum og þess háttar. Þá er skipum einnig bannað að leggjast við akkeri innan sömu fjarlægða frá fjarskiptastrengjum. Ekkert er minnst á það hvort staðsetning eldissvæðisins á Háubökkum sé innan eða utan helgunarsvæðis FARICE-1 sæstrengsins. Að öðru leyti en að framan greinir er ekkert fjallað um áhrif staðsetningar sjókvíanna á FARICE-1 sæstrenginn, sem sætir mikilli furðu þegar haft er í huga hversu mikilvægir hagsmunir eru í húfi fyrir landið í heild sinni.
- 2.3 Á fylgiskjali 1 má sjá afstöðumynd af Seyðisfirði, sem Farice hefur útbúið með hliðsjón af þeim upplýsingum sem koma fram í frummatsskýrslunni. Græna línan sýnir legu FARICE-1 sæstrengsins og rauðu hringirnir sýna dæmi um helgunarsvæði í kringum sæstrenginn. Fjólubláu ferhyrningarnir sýna fyrirhugaða staðsetningu sjókvíanna í firðinum. Innst í firðinum við Háubakka má sjá hvar FARICE-1 sæstrengurinn kemur á land í mikilli nálægð við fyrirhugaða sjókví. Af upplýsingum úr frummatsskýrslunni verður ekki betur skilið en að hluti sjókvíarinnar muni liggja innan helgunarsvæðis sæstrengsins í andstöðu við ákvæði 5. mgr. 71. gr. laga nr. 81/2003 um fjarskipti.
- 2.4 FARICE-1 sæstrengurinn liggur ekki nema u.þ.b. 10-15 cm ofan í hafsbótinni á þessu svæði Seyðisfjarðar og því getur rót á hafsbótinum í nálægð við sæstrenginn valdið tjóni á honum. Engar upplýsingar er að finna í frummatsskýrslunni um hvernig festingar verða notaðar fyrir kvíarnar, sem verður að teljast verulega áhættuvert. Í öllu falli hlýtur að þurfa einhvers konar akkeri til þess að botnfesta kvíarnar. Farice hefur miklar áhyggjur af því að hvaða festingar sem verði notaðar geti færst til í slæmum veðrum. Festingar fyrir sjókvíar eru alveg jafn vel til þess fallnar að valda tjóni á sæstrengnum og þau veiðarfæri og akkeri skipa sem eru talin upp í 5. mgr. 71. gr. laga um fjarskipti. Vegna þess hve innsta sjókvíin við Háubakka er nálægt sæstrengnum telur Farice yfirgnæfandi líkur á því að festingar sjókvíarinnar muni fyrr eða síðar valda tjóni á sæstrengnum í slæmu veðri með því að skera eða rífa í hann svo hann slitni.

¹ Frummatsskýrsla Fiskeldis Austfjarða hf. vegna 10.000 tonna framleiðslu á laxi í Seyðisfirði, dags. 2. nóvember 2020, bls. 1.

² Frummatsskýrsla Fiskeldis Austfjarða hf. vegna 10.000 tonna framleiðslu á laxi í Seyðisfirði, dags. 2. nóvember 2020, bls. 35.

3. AFLEIÐINGARAF TJÓNI Á FARICE-1 SÆSTRENGNUM

- 3.1 Ef FARICE-1 sæstrengurinn verður fyrir tjóni mun kostnaður vegna viðgerða nema tugum og jafnvel yfir hundrað milljónum króna eftir umfangi tjónsins. Það mun taka nokkrar vikur eða mánuði að ljúka viðgerðum og á meðan eru öll fjarskipti Íslands við umheiminn háð því að DANICE sæstrengurinn virki eins og skyldi. Farice hefur ekki alltaf tök á því að stjórna hvenær viðgerðir og uppfærslur á kerfum sem eru tengd við DANICE sæstrenginn fara fram, endagetur slíkt átt sér stað á öðrum lendingarstöðum strengsins en á Íslandi. Ef slíkar viðgerðir eða uppfærslur færu fram á sama tíma og viðgerðir á FARICE-1 strengnum myndi það þýða að Ísland yrði sambandslaust með öllu. Þótt ekki væri nema í nokkrar klukkustundir myndi slíkt samskiptaleysi valda ómældu tjóni fyrir íslenskt efnahagslíf, almenning og fyrirtækin í landinu.
- 3.2 Þá ber að geta þess að það er undir viðskiptavinum Farice komið hvaða þjónustu þeir kaupa af fyrirtækinu og hversu hátt öryggisstig þeir velja. Þannig velja sumir viðskiptavinir Farice að kaupa sjálfstæðan aðgang fyrir gagnaflutning yfir hvorn sæstreng og ráða þar með sjálfir hvernig umferð er deilt milli sæstrengjanna og með hvaða hætti þjónusta er varin ef tenging yfir einn sæstreng rofnar. Ef tenging yfir FARICE-1 sæstrenginn rofnar gæti það því haft umtalsverð áhrif á þjónustu viðskiptavina Farice. Í þessum hópi eru nokkur íslensk fjarskiptafyrirtæki. Það gæti tekið Farice nokkrar vikur og jafnvel mánuði að tryggja öllum viðskiptavinum sínum sömu flutningsgetu yfir DANICE sæstrenginn og þeir hafa núna yfir FARICE-1 sæstrenginn. Loks ber að hafa í huga að við slíkar aðstæður væri Ísland einungis tengt til Evrópu með einum sæstreng yfir langan tíma með þeirri gríðarlegu öryggis- og orðsporsáhættu sem það felur í sér.

4. SAMANTEKT

- 4.1 Með erindi þessu vill Farice koma á framfæri við Skipulagsstofnun mótmælum vegna fyrirhugaðrar staðsetningar sjókvíar við Háubakka í Seyðisfirði. Farice telur að Fiskeldi Austfjarða hafi litið sem ekkert rannsakað hugsanleg skaðleg áhrif sjókvíarinnar á öryggi FARICE-1 sæstrengsins, sem sýnir sig best í því að afar stutt umfjöllun er um sæstrenginn í frummatsskýrslunni. Sú umfjöllun sem þó er til staðar í skýrslunni fjallar um að við ákvörðun um staðsetningu sjókvíanna í Selstaðavík, í Sörlastaðavík og í Skálanesbót hafi verið tekið tillit til helgunarsvæðis sæstrengsins en ekkert er minnst á það hvort staðsetning sjókvíarinnar við Háubakka sé utan helgunarsvæðisins.
- 4.2 Að mati Farice eru miklir almannahagsmunir í húfi enda er íslenskt samfélag gríðarlega háð öryggi í fjarskiptum. Það er varhugavert að tefla því öryggi í tvísýnu með því að staðsetja sjókví of nálægt sæstrengnum og eiga á hættu að valda tjóni á honum. Það er ógjörningur að koma í veg fyrir öll möguleg slys og óhöpp en það er vel hægt að gera sitt besta og taka ekki óþarfa áhættur. Í þessu máli verður að forgangsraða hagsmunum sem allt landið hefur af því að tryggja örugg fjarskipti framar hagsmunum sem tilteknir aðilar hafa af staðsetningu umræddrar sjókvíar. Farice vill því hvetja Skipulagsstofnun til þess að hlutast til um að ítarlegra mat fari fram á áhrifum sjókvíarinnar á öryggi FARICE-1 sæstrengsins.

BBA // FJELDCO

Virðingarfyllst,

BBA//Fjeldco ehf.

Halldór Karl Halldórsson

lögmaður
Kt. 281482-4099

Halldór Karl Halldórsson

Lögmaður

Fylgiskjal 1 - Yfirlitsmynd af staðsetningu FARICE-1 sæstrengsins og sjókvíareldis í Seyðisfirði

